

* Marknadsregulering

Kritisk: Eggbonde Marianne Storhaug Strøm kallar overproduksjonen av egg og førtidsslaktinga av høner for ei meningslaus sløsing av ressursar. Ho og Fjørfelaget ber styresmaktene om å opne fo

Krev tiltak mot eggvekst f

Uro for at mottaksplikta forsvinn fører til nyetableringar på egg i ein alt overfylt marknad, fryktar Fjørfelaget, som krev nye tiltak for å unngå konkursar på egg.

Trass sterke tiltak for å regulere ned produksjon av egg, viser nye prognosar at det er 600 tonn egg for mykje i den norske marknaden. Overskotta av egg har ført til kraftig svekking av økonomien til eggbøndene.

Fjørfelaget fryktar den usikre framtida til marknadsreguleringa vil gjere vondt verre. Det regjeringsoppnemnde marknadsba-

lanseringsutvalet har fleire forslag som inneber at mottaksplikta kan bli avgrensa eller set ut på anbod. Det kan trigge nyetableringar, ifølgje Fjørfelaget.

Uro rundt mottaksplikta kan føre til at dei som vurderer å starte med egg meiner det er nå eller aldri. Forsvinn mottaksplikta, så må nok bønder i distrikta sjå langt etter leveringskontraktar.

Diskusjonen om marknadsreguleringa har skapt eit vakuum. For å unngå nyetableringar som kan presse fram konkursar i næringa, så må det opnast for eit mellombels fritak frå mottaksplikta for nye produsentar, seier leiar i Norsk Fjørfelag, Bernt Mikalsen, som sjølv er eggbonde i Kvæfjord i Troms.

- Styrer mot konkursar

Overskotet av egg har ført til redusert pris og auka omsetningsavgift. Samla har det svekka økonomien til kvar eggbonde med nær 150.000 kroner i året. Frå 1. juli auka omsetningsavgifta, som går til å dempe produksjonen og

handtere overskotet av egg, med nye 20 øre per kilo.

Før den siste auken i omsetningsavgifta viste utrekningar at bøndene har under 50 kroner timen i vederlag. I den siste prognosen har tilførslane auka med nye 200 tonn og det er antydta at 10 nye hønehus med kapasitet på 1300 tonn er på veg inn. Klarer vi ikkje hindre vidare overetablering er eg redd for at det ender med eit ras av konkursar, seier Mikalsen.

Han viser til at marknadsregulator i dag knapt har nye tiltak å setje inn utover å kutte endå meir i eggprisen. Sidan alle dagens eggprodusentar har investert

millionbeløp for å oppfylle nye dyrevelferdskrav frå 2012, fører ikkje prisreduksjon til naturleg avgang frå næringa.

Sjølv om økonomien er dårleg, fører låna til at ingen gir seg. Vi meiner det er langt betre å opne for mellombels fritak frå mottaksplikta, enn å tvinge fram konkursar, seier Fjørfelagsleiaren, som derimot ikkje ønskjer at mottaksplikta skal fjernast permanent.

Det vil raskt kunne føre til ei sentralisering av produksjonen, seier han.

- Sløsing med ressursar

Eggbonde og styremedlem i

etableringsstopp på egg, men regjeringa seier nei.

FOTO: BJARNE BEKKEHEIEN AASE

Stoppar ikkje ny-etablering

Landbruksdepartementet vil ikkje opne for stopp i nyetableringar på egg trass i stort eggoverskot. Nortura varslar nye priskutt og ute-lukkar ikkje konkurransar.

Statssekretær Hanne Maren Blåfjelldal (Frp) i Landbruks- og matdepartementet seier det er uaktuelt å opne for eit mellombels fritak frå mottaksplikta for nye produsentar.

– Ikkje aktuelt

– Vi har eit system som skal handtere overskotssituasjonar. Omsetningsrådet har ansvar for å gjennomføre tiltak. Det er ikkje aktuelt for oss å endre mottaksplikta nå, seier Blåfjelldal og viser til at forslaga til balanseringsutvalet er på høyring fram til 16. oktober.

– Uro rundt mottaksplikta gjer vondt verre, ifølgje Fjørrelaget?

– Eg meiner situasjonen vil bli endå meir uforutsigbar om vi skulle gjere endringar nå. Det er viktig å respektere høyringa, seier ho.

– Konkursar hjelper ikkje Styreleiar Sveinung Svebestad i Nortura, som er marknadsregulator for kjøtt og egg, er bekymra for situasjonen.

– Vi er òg veldig bekymra, men vi må halde oss til dei klare signalane frå departementet sjølv om vi òg har tatt til orde for ei meir pragmatisk løysing, seier han.

– Kan det bli konkurransar?

– Ja, det er ein risiko for det. Prisen kan kome til å gå ytterlegare ned, men sjølv konkurransar vil ikkje føre til at marknaden kjem i balanse. Viss det blir konkurransar, så blir gjelda sansert, men sjansen er stor for at det blir ny eggproduksjon i husa, seier Svebestad.

Han seier marknadsbalanseringsutvalet har trekt fram produksjonsregulering som det fremste verketmiddelet. Ifølgje Svebestad vil Nortura gå vidare med ytterlegare tiltak for å regulere ned produksjonen etter sommaren.

– Meir førtidsslaktning?

– Ja, men vi må òg sjå etter andre alternativ, seier han.

or å unngå konkurransar

Fjørrelaget, Marianne Storhaug Strøm, støttar kravet om å opne for stopp for nyetableringar.

– Det som skjer er òg ei meiningslaus sløsing av ressursar når

ein brukar dyrebart kraftfôr til å produsere meir av noko det ikkje er behov for. Auka bruk av førtidsslaktning av høner, for å regulere ned produksjonen, har òg ei etisk side. Eg håper innstendig at det skal vere politisk forståing for at det er betre å la marknadsregulator kunne seie nei til nyetableringar fram til situasjonen er under kontroll, seier ho.

2500 tonn for mykje egg

Sjølv om prognosen frå marknadsregulator Nortura viser 600 tonn for mykje egg, er det reelle eggoverskotet på over 2500 tonn. For å dempe produksjonen er det innført førtidsslaktning av

verpehøner, noko som reduserer produksjonen med 1940 tonn egg.

Med 10 nye eggprodusentar på veg inn i marknaden kan nær 200 av dagens vel 570 eggprodusentar måtte slakte verpehønene seks veker før tida, ifølgje Fjørrelaget.

I tillegg til produksjonsdempande tiltak har Omsetningsrådet også opna for å bruke eggoverskotet til såkalla miljøfôr til dyr. Overskotsegga blir dermed i dag blant anna brukt til fôr for griser. Den kostnaden blir delt på alle eggbondar gjennom auke i omsetningsavgifta.

BJARNE BEKKEHEIEN AASE
bjarne.aase@nattjonen.no

Fakta

Marknaden for egg

* Eggproduksjonen er i år rekna til 60.750 tonn i år etter at 1940 tonn egg er tatt ut gjennom førtidsslaktning. Korrigert for førtidsslaktninga, går tilførslane opp 2% frå 2014.

* Engrossalet av egg er uendra frå i fjor på 60.300 tonn. I tillegg er det importert 121 tonn egg t.o.m. mai i år og ved nyttår var det 450 tonn egg på reguleringslager.

* Trass omfattande regulerings-tiltak er det venta nye 600 tonn for mykje egg i marknaden.

* Omsetningsrådet har opna for at overskotsegg kan brukast til dyrefôr.

EGG-TRØBBEL

«Klarer vi ikkje hindre vidare overetablering, er eg redd for at det ender med eit ras av konkurransar.»

BERNT MIKALSEN
LEIAR I FJØRRELAGET

Avviser: Statssekretær Hanne M. Blåfjelldal opnar ikkje for fritak frå mottaksplikta.